

ทางสายกลาง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองคาคอ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เรื่องของศาสนาใด เรื่องของศาสนา แล้วเราก็อาจจะเข้ากัน เราอยากจะมีที่พึ่งของใจ
อยากมีในศาสนา แล้วพอจะมีที่พึ่งขึ้นมา มันก็มีแนวทางต่างๆ ให้เราได้คิด เห็นใหม่ แนวทาง
ต่างๆ แล้วอย่างถ้าแนวทางต่างๆ นี่เป็นปริยัติใด การศึกษามา แนวทางปริยัตินี้เป็นระบบ ทั้งที่ว่า
มันเป็นระบบนะ ถูก...ถ้าพูดถึงถูกเป็นความถูกต้อง แต่ถูกต้องถูกในระบบที่ว่าวางไว้หลักนะ
อย่างอภิธรรม การเรียนอภิธรรมมา ต้องเดินตามระบบอภิธรรมทั้งหมดนะ

นี่คือทฤษฎีใด แม้แต่ในนักรบ ในทหาร ในตำรวจจะออกภาคสนาม เห็นใหม่ ต้องมีทฤษฎี
ก่อน มีทฤษฎีแล้วก็ออกภาคสนาม ออกภาคสนามแล้วก็ยังไม่จริง มันไม่ใช่การทำงานประพฤติก
ปฏิบัติจริง ออกภาคสนามนั้นก็เอาทฤษฎีนั้นมาวางไว้ภาคสนาม ถึงว่าคำว่า “ออกภาคสนาม” ออก
ภาคสนามแล้ว ฝึกสนามมาเหนือขนาดไหนก็แล้วแต่ แต่ยังไม่ได้ออกรบ ยังไม่ได้ออกทำงานนะ
มันยังมีพลิกแพลงไปอีกมากมายมหาศาลเลย

ฉะนั้นถ้าการเราจะเอาระบบมาจับกันเลยนะ มันเป็นไปได้ เพราะวาจรตนิสัยมัน
ต่างกัน คนนะจรตนิสัยก็ต่างกัน อำนาจวาสนาก็ต่างกัน แม้แต่พระอรหันต์ในครั้งพุทธกาล เห็น
ใหม่ พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ พระสีวลี พระอะไรหลายองค์ที่คุยกันนะว่า “สิ่งใดดีที่สุด?”

อย่างพระสารีบุตรก็ว่า “ปัญญาดีที่สุด”

อย่างพระโมคคัลลานะว่า “ฤทธิ์ดีที่สุด”

แม้แต่ความเห็นของพระอรหันต์ ถึงสุดท้ายมันไม่ได้พูดถึงความเป็นความขัดกันหรือ
มันเป็นความถนัดของบุคคล เห็นใหม่ ความเดินถนัดของบุคคลก็ยึดความถนัดของตัวเองเป็น
แนวทาง ทีนี้ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก่นิสัย แก่สันดาน แก่ตัวเองได้หมด ก็เลยวางไว้
เป็นระบบเป็นกลาง

นี่ว่าเป็นกลาง ถ้าจะบังคับให้เข้าระบบ ถ้าคนมีนิสัยนะ ถ้าไปทางซ้ายจะไปได้ตลอดรอดฝั่ง ถ้าไปทางซ้ายไม่ได้ ให้ไปทางตรงกลางหรือว่าไปทางขวา คนๆ นั้นจะเดินได้ ๑-๒ ก้าวแล้วก็จะหมดอำนาจวาสนาไปเลย

มีอยู่ในครั้งพุทธกาลนะ มี ๒ คนสามีภรรยาไป พระพุทธเจ้าเดินผ่านไปแล้วยิ้ม พระอานนท์เห็นพระพุทธเจ้ายิ้มต้องมีเหตุผล พอดตกเย็นก็ถามว่า

“ที่ตอนเช้าพระพุทธเจ้าผ่านไป ยิ้มนั้นเพราะอะไร?”

“สองคนตายย่นถ้าแต่เดิมจิตใจเขายังมั่นคงอยู่ เขาได้พบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาจะเป็นพระอนาคามีอย่างค่า”

แต่ปัจจุบันนี้พระพุทธเจ้าก็เดินผ่านไป แต่เป็นยากเข็ญใจ เพราะเคยเป็นผู้มี เป็นเศรษฐีแล้วเล่นการพนันจนหมดเนื้อหมดตัว หมดเลย พอหมดเลยก็ไม่มีที่อยู่อาศัย เป็นยากขอทานอยู่มาขอทานเขาอยู่ ก็พบพระพุทธเจ้าเหมือนกัน เห็นไหม นี่มันไม่ถูกทาง แต่ถ้าเจอครั้งแรกเลยนะ หัวใจมันยังขึ้นบานอยู่ คนมีอยู่มีกินมันจะทำไปได้

ทีนี้ถ้าเราปฏิบัติแล้วที่ว่าถามไป พอเราถามขึ้นไปว่า “ทางไหนดีกว่าทางนั้นผิดๆ”

ทางนั้นผิดไม่ผิดมันไม่สำคัญ สำคัญที่ว่าได้คุยกันหรือยังว่าเขาลงไปในพื้นที่แล้ว เขามาถามปัญหา มันจริงตามข้อเท็จจริงใจ ตามข้อเท็จจริงว่าเจออย่างนั้นๆ ความเจออย่างนั้นมันผิดหรือถูกก็ได้ทั้งหมด ความผิดหรือถูกหมายถึงว่าไปเห็นนิมิต เห็นไหม ความเห็นนั้นเห็นจริง แต่เห็นจริง เห็นไหม เพราะเห็นนิมิตจริง แต่ความเห็นนั้นไม่จริง ความเห็นจริงเข้าไปประสบจริงใจ นี่เวลาออกภาคสนามมันจะประสบจริง ความประสบจริงแล้วยังต้องที่ว่าประสบจริงแล้วข้อเท็จจริงมันจริงหรือเปล่า?

แต่เนี่ยยังไม่ได้ทำอะไรเลยนะ พอเราว่าเราปฏิบัติออกนอกแนวทาง ที่ว่าอันนั้นผิดๆ ก็ว่าต้องเรียนก่อนใจ ต้องเรียนก่อน ต้องให้รู้อิทธิธรรมทั้งหมด ต้องรู้จักดีดวง รู้จิตที่ดีดวงทั้งหมด พอรู้แล้วมันเป็นระบบ พอเป็นระบบแล้วเราจะพยายามดัดแปลงตัวเราให้เข้าตรงนั้นใจ ให้เข้าตรงนั้นใจให้ได้ ถ้าไม่เข้าตรงนั้นเราผิดๆ

ถ้าเราผิด การออกพื้นที่จริง ถ้าพื้นที่จริงนะ ไปถึงชนภูเขาทั้งลูกเลย แล้วภูเขาหน้าผาตัด มันไปไม่ได้ ก็ต้องไปทางนี้ นี่จะไปได้อย่างไร? ถ้ามันเบี่ยงซ้ายเบี่ยงขวาไป มันไปได้ เห็นไหม เบี่ยงซ้ายหรือเบี่ยงขวาไป มันไปได้เหมือนกัน แต่ถ้ามันบอกว่าถ้าไปได้ผิด พอผิดนั้นก็ไปไม่ได้เลย ก็จบกัน จบแก่นั่นเอง

แนวทางปฏิบัติ ถ้าเราศึกษามาเป็นสุดมยปัญญา มันเป็นถูกต้องอยู่ สุดมยปัญญาเราต้องศึกษามาให้มีแผนที่ดำเนิน แต่แผนที่มันไม่ละเอียดเท่ากับความจริงหรือ ความจริงละเอียดกว่าแผนที่นั้นอีก ลงไปในแผนที่จะเห็นความจริงว่ามันจะแยกแยะออกไปขนาดไหน แล้วเราจะก้าวเดินอย่างไรให้ถูกต้องไป?

มันถึงว่าตรงนี้ถ้าว่าเริ่มต้นคำว่า “ผิด” เราจะก้าวเดินกันไม่ได้ แล้วพอก้าวเดินไป ทางฝ่ายอภิรกรรมจะบอกเลยว่าเราฝ่ายปฏิบัติ ฝ่ายปฏิบัติคือฝ่ายพุทธโฆ ฝ่ายนักรมฐานไปเลยเป็นผู้ปฏิบัติ โง่ ไปไม่ได้

นี่มันก็สมให้เขาว่า ผู้ที่ปฏิบัติแล้วลงไปในพื้นที่แล้วเจอเห็นจริง แต่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงใจ เห็นจริง เห็นไหม เห็นภูตผีปีศาจนะ เห็นฤทธิเหาะเห็นเดินฟ้า เห็นนรกสวรรค์นะ มันไม่ใช่ทางทั้งหมดเลย มันไม่ใช่

นี่ไปติดตรงนี้ไง แล้วเขาบอกว่าพอนั่งไปนะ ขนพองสยองเกล้า เขามีใจ ขนนี้พองหมดนะ เพราะขนพองนี้ เราไปถามเขาว่า “ขนพองนี้เป็นอย่างไร?” ถ้าไปถามเขา เขาบอกว่า “ให้กำหนดไปอารมณ์เดียว นามรูป ทุกอย่างมันจะดับหมด ขนพองดับหมด”

แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริง ขนพองสยองเกล้าหมายถึงว่าตัวเราตัวพองนี้ มันลงไปเจอปีติ เห็นไหม ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์ มันเป็นทางผ่าน มันไม่มีในแผนที่หรือ

อย่างมาวัดเราหรือไปที่ไหนก็แล้วแต่ เราไปเป้าหมาย แผนที่ยังเข้าไปเป้าหมายเลย เห็นไหม ชี้ว่าไปกรุงเทพฯ ต้องไปทางนี้ แต่ผ่านกรุงเทพฯ ต้องผ่านอะไรล่ะ? ผ่านนครปฐม ผ่านพระประโทน เห็นไหม มันเป็นสิ่งที่ให้เราควานี่เป็นจิตรกรรม นี่เป็นของเก่าของโบราณ นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อนครปฐม เราอยู่ที่นี้ เราจะเข้ากรุงเทพฯ มันต้องผ่านนครปฐม เราก้าวเดินไปถึงนครปฐมจะเข้ากรุงเทพฯ เราก้าวเดินไปที่กิโลเมตรแล้ว?

การปฏิบัติก็เหมือนกัน ขนพองสยองเกล้าณะ จิตมันจะเริ่มเป็นปิติขึ้นมา ความที่จิตมันเข้าไป มันจะผิตตรงไหน? จริงอยู่มันไม่เข้ากรุงเทพฯ มันยังไม่ถึงกรุงเทพฯ มันเป็นคนนครปฐมไม่ใช่กรุงเทพฯ หรือ แต่การไปถึงนครปฐม ออกจากนี้ไป ๒๐-๓๐ กิโลเมตรแล้ว

พอเดินขึ้นไป จิตมันจะมีอาการขึ้นไป แต่มีอาการอย่างนี้ไม่ได้ มันเป็นเรื่องที่ผิต ถ้าเรื่องที่ผิตต้องกำหนดแล้วปล่อยให้หมดๆ

มันเป็นแค่ข้อเท็จจริงมันจะผิตไปไหน? มันผิตไปไม่ได้ มันเป็นข้อเท็จจริงว่าเราต้องผ่านนครปฐมจริงๆ ไม่ผ่านนครปฐมไปทางไหน? จะเข้ากรุงเทพฯ ไปทางไหนไม่ผ่านนครปฐม? มันต้องผ่านไ

นี่ถึงว่าถ้าลงไปในสนามหรือลงไปในสงครามออกไปข้อเท็จจริงแล้วถึงจะถูก อันนั้นเราถึงว่าเราอย่าพึ่งเชื่อ เห็นไหม กาลามสูตร แม้แต่ว่าเรียนมาอภิธรรมมาว่าถูกต้องๆ เป็นฝ่ายอภิธรรมบอกว่า “ทางฝ่ายเรานี้ปฏิบัติแล้วโง่งมมากเลย”

ถามส่วนใหญ่ คนที่จะไปถามเพราะอะไร? เพราะคนที่ไปถามก็คือคฤหัสถ์ นักปฏิบัติด้วยกันก็ไปถาม พอปฏิบัติเข้าไปมันจะเจตรงนี้ก่อน เจอเรื่องขนพองก่อน ขนพองสยองเกล้าก่อน เจอน้ำตาไหล เจอปิติ สุข แล้วมันก็เห็นนิมิตก่อน

นี่มันเริ่มต้นก้าวเดิน จิตที่เริ่มต้นก้าวเดินไปมันก็ต้องแก้ไขว่าอันนี้ถูกหรืออันนี้ผิดก่อน แต่เห็นมันเห็นจริง แม้แต่หลวงปู่ดุลย์ก็บอกแล้ว “การเห็นนั้นเห็นจริง แต่การเห็นนั้นไม่จริง” มันยังไม่จริงเพราะไม่ใช่กรุงเทพฯ มันก็ผ่านเริ่มแนวทางไป แต่มันต้องแก้ไขไป

นี่การประพุดติปฏิบัติมันก็ต้องมีก่อน เห็นไหม จากเด็กพัฒนาขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา เริ่มต้นว่าผิตๆ แล้วก็ตัดตนให้เดินเข้าไปชนหน้าผาดัดใจ ชนหน้าผาดัดแล้วก็ไปอย่างนั้น ไม่มีอะไรเลย ลูบไปหน้าผาดัด ไม่มีอะไรเลย ลูบไปหน้าผาดัด ไม่มีอะไรเลย ผลก็เลยไม่เกิดขึ้นมา เพราะเอาระบบมาจับตายใจ เอาระบบมาจับตายว่าต้องเดินอย่างนี้ มัชฌิมาปฏิปทาของเขา แต่ มัชฌิมาปฏิปทา การเริ่มปฏิบัติเข้าไปมันก็จะมียู่แล้ว เห็นไหม กิเลสตัวขัดขวาง ตัวทำให้ไม่เชื่อ ตัวลึงเลสงสัย ตัวกิเลสของเรา

แล้วเข้าไปแล้วตัวนี้เริ่มต้นต่อต้านแล้วนะ แล้วพอทำเข้าไป ความเห็นนั้นกิเลสเข้าไปเห็นอีกแล้ว แต่เห็นเข้าไปเรื่อยๆ เห็นเข้าไปเรื่อยๆ กิเลสมันพาเห็นเข้าไป แต่ธรรมมันเริ่มมีกำลังขึ้นมา

กิเลสมันต้องเบาบางลง ความเบาบางลงอันนั้น ถึงว่าจะปฏิบัติผิดได้อย่างไร? แต่มันต้องแก้ไขไปตามข้อเท็จจริงอันนั้น ถึงว่าต้องคิดไง

เขาบอกว่า “ไม่ให้ติดครูบาอาจารย์ ให้ติดธรรม อย่าให้ติดตัวบุคคล”

แต่อาจารย์มหาบัวบอก “ต้องคิดเลย” เพราะว่าติดธรรม เห็นไหม ศึกษาอาจารย์นะ ยก่องครูบาอาจารย์ ไม่ได้มาพูดว่าเป็นลบลพหลู่ท่าน ท่านพูดจริงๆ ว่า “ท่านเป็นถึงมหา ธรรมที่เรียนเป็นมหา เป็นเปรียญ ๓ ประโยคนี้ต้องเรียนธรรมพระพุทธรเจ้าเต็มหัวใจเหมือนกัน ต้องแปลได้ทุกอย่างพร้อม” เห็นไหม ถ้าคิดในธรรมมันยังไปไม่ได้

หลวงปู่มั่นถึงบอกว่า “ธรรมอันนี้ประเสริฐมาก เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสื่อที่จะให้เราเกาะไป เราปฏิบัติไม่ได้เลย แต่ในเมื่อเรายังไม่ถึงตรงนี้ เราต้องวางตรงนั้นก่อนแล้วเราปฏิบัติไปตามข้อเท็จจริง ประสบสิ่งใดตามข้อเท็จจริง จิตมันไม่รวมๆ อย่างไม่? รวมๆ อย่างไม่? เห็นๆ อย่างไม่? เห็นผิดหรือเห็นถูก? ความเห็นอันนั้นก็คัดแปลงตนเข้าไปเรื่อยๆ”

แล้วถ้าไม่มีบุคคล หลวงปู่มั่นเป็นคนชี้ นำ ถึงว่าต้องคิดก่อน คิดผู้ที่รู้จริง แต่ถ้าไปเห็นของที่ไม่จริงนั้น พอไปเห็นไม่จริง เพราะเขาก็ไม่รู้ แขนที่ก็แขนที่กางกัน พอแขนที่ก็แขนที่กางกันก็ต้องเถียงกัน พิกัดนั้นก็คนเราอาภุมิหลังของตัวและความเห็นของตัวต้องมาพิจารณา

อันนั้นก็เลยว่าคุณแต่สิ่งที่ไม่เคยเห็น วิचारณสิ่งที่ไม่เคยพบ ทำอะไรไม่เคยเห็นไม่เคยพบไม่เคยรู้เข้ามา ก็เอาแต่ทฤษฎีนี้มาเป็นข้อวิचारณกัน อันนั้นก็ต้องเถียงกันไป ผู้ที่ได้ประโยชน์มาก็ได้แค่แผ่นกระดาษนั้นมาไง ได้แค่แผ่นกระดาษนั้นมา เหมือนกับการศึกษาเลย ศึกษาเพื่อเอากระดาษแผ่นเดียว แล้วศึกษามา เห็นไหม คนที่ศึกษาไปแล้วจบเหมือนกัน แต่ประสบความสำเร็จจะมีกี่คน?

นี่ก็เหมือนกัน เราถึงว่าเราประพฤติปฏิบัติ มันเป็นแนวทางที่บีบรัดเข้ามา พวกเราโอกาสมันจะน้อยไป เพราะผู้ที่ว่าเดินตามครูบาอาจารย์ มันจะเดินไปด้วยความก้าวขาไม่ออก

๑. ติดตัวบุคคล

๒. ไม่ศึกษาธรรมะให้แน่ชัดก่อน

แล้วจะเดินไปไม่หลงทางหรือ?

พอพิจารณาไป พอเจอเหตุการณ์ที่ว่าชนพองสยองเกล้า ตัวเบาตัวพองขึ้นมาที่ว่าอันนี้ผิดทางแล้ว ไม่ต้องถามๆ เลย ผิดอยู่แล้วๆ พอจะเริ่มก้าวเดินนครปฐมก็ดึงกลับมาก่อน มาตั้งต้นใหม่ จะเข้ากรุงเทพฯ นะ ดึงกลับมา อย่าไป ผิดๆ ต้องมาตั้งต้นใหม่ ก็ย้ำทำอยู่ตรงนี้ แล้วก็ไม่ได้อะไรเลย แล้วก็ไม่รู้อะไรเลย แล้วก็ว่าอันนี้เป็นผล เป็นผลที่ว่าเพราะรู้จริง แล้วเป็นผลเพราะอะไร?

เป็นผลเพราะมันไม่เกิดอะไรเลยไง ถูกต้อง...ถูกต้องเพราะว่ามันเป็นนามรูป มันต้องว่างหมดๆ ว่างหมดก็ไม่ต้องก้าวเดิน แล้วผลล่ะ? ผลปรารถนาได้อย่างไร? เพราะว่ารวิญญูมิต้องสร้างสมบารมีมาแสนชาติ ต้องก็ักๆ เห็นไหม เราเพิ่งเกิดมาชาตินี้ เราจะมีผลได้อย่างไร?

แค่นี้มันก็ทำให้เราไม่กล้าเอามือไปรับผลแล้ว เห็นไหม พวกเรา เราเพิ่งเกิดมา เรามีวาสนาบารมีอย่างนั้นหรือ? มันตัดทอนตนเองทั้งหมดไป ตัดทอนตัวเองจนเราก้าวเดินก็จะก้าวเดินไม่ได้ จะก้าวเดินก็มีกิเลสของเราเป็นตัวคัดตอนอยู่แล้ว แล้วพอจะก้าวเดินเข้าไปก็เราไม่มีวาสนาบารมี เราต้องสะสมแต่วาสนาบารมีไป คือภาวนาแบบอย่างนี้ไป ทั้งๆ ที่ว่าเบี่ยงซ้ายหรือเบี่ยงขวาหน่อยหนึ่ง มันจะได้ประโยชน์ขึ้นมามหาศาลเลย ไปไม่ได้...ต้องเดินตามระบบเดินตามกรอบไปเหมือนระบบราชการเลย บิดไม่ได้เลย ต้องไปตามนี้ตามตัวอักษรเลย

นั่นเป็นสุตมยปัญญา เราเป็นพวกที่ว่ามีครูมีอาจารย์ เห็นไหม สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา แล้วจะเจริญภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้นจากคนที่ว่ามัชฌิมาปฏิปทา หมายถึงเบี่ยงหลบออกไปตามข้อเท็จจริง ตามข้อเท็จจริงนั่นคือประสบการณ์ตรงของจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นได้หลบได้เบี่ยงออกไป พอเบี่ยงออกไปเกิดความรู้เห็นต่างๆ ขึ้นมาที่แปลกประหลาดจากโลก แปลกประหลาดจากการเดินเอาหัวชนภูเขา เอาหัวชนภูเขาแม้แต่หน้าแตกแล้วก็เลือดออกเท่านั้น แต่เบี่ยงซ้ายเบี่ยงขวาไปเกิดประสบการณ์ใหม่ อ๊ะ...ภูเขานี้มันอยู่ตรงนี้ เราลัดเลาะไปได้ ความลัดเลาะไปได้ความประสบการณ์ตรงเกิดขึ้น ความเกิดขึ้นเราได้สัมผัสสัมผัสของธรรมลึกเข้าไปๆ

เห็นไหม ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงของจิตแต่ละดวงที่ภาวนาเข้าไป จิตแต่ละดวงที่ภาวนาเข้าไปเกิดภาวนามยปัญญาอันนี้แก้ความลึกลับสงสัยของตน ความลึกลับสงสัยของตนก็เป็นสังโยชน์ตัวหนึ่ง เห็นไหม วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส เห็นไหม ความไม่ลุ่มลุ่มคิดแล้วความที่มันยึดมั่นถือมั่นอยู่ในไหนมันก็จะแยกเข้าไป

นี่ภาวนามยปัญญาเกิดเฉพาะจิตดวงนั้นใจ ภาวนามยปัญญาถึงไม่ใช่สมบัติกลาง สุตมยปัญญา จินตมยปัญญานี้เป็นสมบัติกลางเพราะจดจำหรือศึกษาออกมาจากตำรับตำรา จากกระดาษ แผ่นที่นั่นแล้วจำมา เป็นความจำทั้งหมด ถึงเป็นสุตมยปัญญา ก็ศึกษาออกมาจากพระไตรปิฎก ศึกษาออกมาจากครูบาอาจารย์เทศน์ให้ฟังแล้วจำไว้ นั่นคือสุตมยปัญญาทั้งหมด ไคร่ครวญขึ้นมาเรื่อยๆ ไคร่ครวญจนมีความกล้า ไคร่ครวญเรื่อยๆ ไคร่ครวญนั้นจินตมยปัญญา สุตมยปัญญาแล้ว เกิดจินตมยปัญญา สมาธิเกิดขึ้น ความลงใจเกิดขึ้น สติตั้งมั่นขึ้น มรรคมันก็เกิด

มรรคมันจะเกิดต่อเมื่อจิตดวงนั้นมันตั้งมั่น เห็นไหม แล้วมันศึกษา มันมั่นใจของมัน มันเห็นจริงใจ จินตมยปัญญาเกิดขึ้นมาก็ลึกเข้าไปๆ ก็เป็นภาวนามยปัญญา รู้จักหลบหลีก ประสบการณ์ตรงนะ

ภาวนามยปัญญาถึงเป็นสมบัติส่วนตัวใจ เป็นสมบัติเฉพาะจิตดวงนั้น จิตดวงไหน ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นจากดวงนี้ สมุจเฉทปหานชำระกิเลสจากใจดวงนั้น ดวงที่ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นนั้น ภาวนามยปัญญาถึงว่าเป็นของจิตดวงนั้น เป็นของของบุคคลใจ นิพพานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นนิพพานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ว่าสนาตั้งตนเป็นผู้สั่งสอน ถึงวางศาสนาไว้แล้วเป็นผู้ชี้แนะ รู้แจ้งโลกนอกโลกใน นิพพานของพระสารีบุตรก็เป็นนิพพานของพระสารีบุตร เห็นไหม สื่อได้ สื่อบอกกันได้

แต่ภาวนามยปัญญาอันจริงอันนั้นอันชำระกิเลสถึงเป็นของบุคคลนั้น บุคคลนั้นเข้าถึงธรรมจริง ถึงว่าเหมือนกัน เหมือนกันด้วยสัจจะความจริง แต่เคารพครูบาอาจารย์ด้วยสุดหัวใจ เพราะว่าเป็นผู้ชี้แนะ แล้วมันจะแปลกประหลาดมหัศจรรย์ลึกลับว่ามันเป็นไปได้อย่างไรที่คนจะรู้ได้อย่างนี้ พระไตรปิฎกนี่เป็นตุ้ๆ นะ สมัยพุทธกาลท่องจำกันมา มันมหัศจรรย์ขนาดไหน?

ความมหัศจรรย์ของที่ว่าจำพระไตรปิฎกมา สวดมา จำมาตลอด จำมาได้ตลอด แต่เวลาผู้ที่จำได้ เก่งมาก ไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม “คัมภีร์เปล่า! คัมภีร์เปล่า! ไบลานเปล่า!” ความมหัศจรรย์อันนั้นมันยังเป็นของเปล่าๆ

แล้วความมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นจากภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นจากหัวใจ มันชำระกิเลสเป็นของบุคคลนั้น มันมหัศจรรย์กว่านั้นหลายเท่าตัว มันถึงไม่ใช่ของเปล่าๆ มันถึงเสมอกันใจ ความสะอาดบริสุทธิ์เสมอกัน มันถึงไม่ใช่คัมภีร์เปล่า ไม่ใช่การจำเปล่าๆ

มันถึงว่าเริ่มต้นตรงที่ว่าเราจะเชื่อเรา แล้วเราเชื่อครูบาอาจารย์ของเรา เขาจะคิด เขาจะว่าอย่างไร เขาจะบอกว่าผิดหรือไม่ผิฉะนั้นเรื่องของเขา แต่เรื่องของเรา เราต้องยึดของเรา เขาว่าไม่ยึดครูบาอาจารย์ก็เรื่องเขาว่าไป แต่เราจะยึด...ทำไม?

เราจะยึดครูบาอาจารย์ของเรา เพราะครูบาอาจารย์ของเรา เรามั่นใจครูบาอาจารย์ของเรา แล้วครูบาอาจารย์พูดสิ่งที่ว่าเราไม่รู้ พูดสิ่งที่ว่าแม้แต่ในตำราก็ไม่มี ในตำราไม่มี ฟังสิ! ขนาดว่าจำมาทั้งหมดยังเป็นของเปล่าๆ คัมภีร์เปล่าๆ แต่เวลาเข้าไปประสบมันไม่เจอ

แต่อันนี้ท่านพูดออกมา ท่านศึกษาออกมา แล้วท่านชี้หน้าออกมา มันสิ่งที่ว่าท่านรู้จริงเห็นจริง แล้วยังกล้ายืนยันด้วยว่าธรรมะในความเป็นจริงเป็นธรรมะในทะเลหลวง เห็นไหม ถ้าเป็นป่าก็เหมือนเป็นป่าทั้งป่า ไม่ใช่ธรรมะที่ว่าเป็นไม้เป็นกำๆ มา น้ำในตุ่มในไหเป็นจำกัดแค่นั้น แล้วต้องพูดแค่นั้นนะ พ้นจากนั้นไปไม่ได้ แล้วเราก็เดินตามระบบอันนั้น แล้วเราไปเชื่อเขาได้อย่างไร?

แต่ครูบาอาจารย์ของเราชี้หมดเลย หมดตรงไหน? หมดที่ว่าแม้แต่หมดหัวใจได้ หมดความสกปรกของใจได้ ถ้าหมดความสกปรกของใจแล้ว มันหมดไปแล้ว เพราะว่าเราไม่เคยทำ เราก็ต้องล้างเลสงสัย ความล้างเลสงสัย ฟังทำๆ ก็เชื่อ เชื่อทุกคนนะ ผู้ปฏิบัติ...เชื่อ

แต่ความเชื่ออันไหนมันก็ต้องมีความล้างเลสงสัย จะพ้นความล้างเลสงสัยต่อเมื่อถึงธรรมอันนั้น ภาวนามยปัญญาเกิดแล้วสมุจเฉทปหานอวิชชาออกจากใจดวงนั้น อวิชชาคือความไม่รู้ใจ ถ้าความไม่รู้ มันไม่รู้ถึงแก่นมันต้องสงสัย

ฟังสิ! เราไม่รู้เรื่องกาย พอพิจารณากายขาดมันก็ขาดออกไป พอขาดออกไป เอ๊ย...มันขาดได้ตามความเป็นจริง หลุดออกไปเลยนะ หลุดออกไปเห็นชัดๆ นะว่ากายอยู่นั้น จิตอยู่นั้น ทุกข์อยู่นั้น แยกออกโดยธรรมชาติของมันเลย เห็นไหม มันไม่ใช่ห้วงขณภูเขารอก มันไปได้ มันผ่านไป ได้ เข้าไปนี่มันแยกออกๆ กายกับจิตแยกออกจากกัน ขาดออกจากกันนะ จิตเป็นจิต กายเป็นกาย แยกออกจากกัน

ทีนี้พอจิตล้วนๆ เข้าไปพิจารณา เห็นไหม เป็นกามราคะทั้งหมดเลย พิจารณากามราคะจนกว่ากามราคะนี้มันหลอกใจ อ้อ...มันหลอกอย่างนี้ มันซึมออกมาจากใจแล้วมันหลอกใจเอง

เพราะกามมันเสพที่ใจ ใจมันคิดใจมันเสพเอง มันถึงออกมาอยู่กับเรื่องข้างนอก มันชำระกามนั้น ออกไป แล้วพอกามขาดออกไปจากใจ เห็นไหม แล้วนี่คือตัววิชา

นี่ไง ตัวที่ว่าสงสัยไปทุกๆ เรื่องไง ตัววิชานี้มันพ้นเข้าไปอีก เข้าไปชำระไอ้ตัวที่ว่าซึม ออกมาจากใจมาเป็นกามราคะ ขาดออกตรงนั้น ความล้งเลงสงสัยถึงไม่มีใจ ในพระไตรปิฎก เห็นไหม ผู้ที่ว่าไม่สงสัยในธรรมวินัยนั้นคือผู้ที่ว่าหมดจากอวิชา ผู้ที่ไม่สงสัย มีพระหลายองค์เลย พูดว่า “เราไม่สงสัย” พอพระได้อินก็ไปฟ้องพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าถามป้า “จริงไม่จริง?” ถ้าจริงก็ยกว่าอันนี้จริง ถ้าไม่จริง...ต้องจับสึกทันที เพราะถือว่าเป็นการอวดตน ถ้าไม่ล้งเลงสงสัยนี้ถือว่าถ้าผิด ถ้าไม่จริงนี่อวดอุตริ เพราะตัวเองไม่มี เพราะสมัยก่อนนะละเอียดอ่อนมาก คำพูดนี้จะพูดที่ว่านี่มันวลมาก คำพูดที่แปลงออกไปที่เจตนา ให้เขารู้ว่าตัวเองจะสิ้น นี่พูดออกไป แล้วไปฟ้องพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าพูดแก่นั้นละอายใจ สึกๆ จับสึกหมดนะ

ผู้ที่ไม่สงสัยในธรรมวินัยนั้นคือที่ว่าผู้พ้นจากกิเลสทั้งหมด แล้วครูบาอาจารย์ชี้ฟัน ชี้ถึง เตี้ยนี้ ชี้ถึงหลดฟันๆ ชี้หลดฟันนะ แล้วท่านก็มรณภาพไปแล้ว เผลอแล้วเป็นพระธาตุทั้งหมด

ถึงว่าถ้าบอกว่า “ไม่คิดในครูบาอาจารย์นั้น” เขาพูดไป แต่ถ้าเราคิดเราได้ประโยชน์มาก เราได้ประโยชน์ตรงไหน? มีสิ่งใดของใจมา ท่านฟันโชะ! ขาด ท่านฟันโชะ! ขาด เห็นไหม ท่าน ปลดเปลื้องให้ได้หมด กับถ้าเราใช้ความคิด ๕ ปีความล้งเลงสงสัยอันนี้ปลดออกจากใจไม่ได้ อุ่นๆ คิดอยู่อย่างนั้น เมื่อไหร่มันจะหลุดสักที เมื่อไหร่จะเข้าใจสักที อุ่นคิดอยู่ ๕ ปี ๑๐ ปีจริงๆ

นี่ไง ความต่างของใจที่ว่าไม่เท่ากัน วุฒิภาวะของใจต่ำสูงต่างกันอย่างไร อีกคนหนึ่ง เข้าใจแล้ว อีกคนหนึ่งใช้ความคิด ๔ ปี ๕ ปีถึงจะเข้าไปถึงอันนั้น นั่นถึงว่าถึงครูบาอาจารย์ชี้มันจะ ย่นเวลาเข้ามา เราไม่ต้องเสียเวลา การที่ว่าติดครูติดอาจารย์นั้นเขาจะว่าอย่างไรให้เขาว่า เราควรคิด นะ ถ้าครูบาอาจารย์ของเราที่เรามั่นใจ

แต่ถ้าเป็นสิ่งที่ว่าคูโลกี้ๆ สัตจะรู้ได้ด้วยการอยู่ใกล้เคียงกัน... (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)